

OM FORSKNINGSMOTALEN

Forskningsomtalen er laget av Høgskulen på Vestlandet, i et samarbeidsprosjekt med Kunnskapskommunen Helse Omsorg Vest. Omtalen skal være til støtte for beslutningstakere i kommunenes helse- og omsorgstjenester.

Høgskulen
på Vestlandet

Kunnskapskommunen
Helse Omsorg Vest

FORSKNINGSOMTALE

Housing First for bedre helse og livskvalitet hos voksne bostedsløse

Denne systematiske oversikten fra 2019 viser at Housing First kan redusere bruk av helsetjenester. Housing First fører trolig til en mer stabil bosituasjon og kan muligens bedre helse og livskvalitet hos voksne bostedsløse med psykiske lidelser og rusproblematikk (ROP).

Denne forskningsomtalen ble utarbeidet på oppdrag fra Alver kommune, som ønsket kunnskap om effekten av Housing First (HF) på helse og bostabilitet hos personer med psykiske lidelser og rusproblematikk.

HOVEDBUDSKAP

Den systematiske oversikten (Baxter mfl., 2019) evaluerte effekten av HF på helse og velvære hos voksne bostedsløse i USA og Canada. Studiene inkluderte bostedsløse personer over 16 år med psykiske problemer, rusproblematikk, HIV og kronisk sykdom. Resultatene viser at HF

- trolig kan forbedre selvrapportert psykisk helse
- har uklar effekt på selvrapportert fysisk helse
- ikke har ført til en forverring av rusmiddelbruk
- muligens har stor effekt på å redusere bruk av helsetjenester
- muligens har stor effekt på å stabilisere bosituasjonen

Vi har moderat til lite tillit til resultatene på grunn av usikkerhet rundt metodisk kvalitet på de inkluderte studiene. Dessuten er alle inkluderte studier utført i USA eller Canada. På bakgrunn av dette må en vurdere overførbarheten når en skal ta i bruk kunnskapen fra oversikten i norske forhold.

BAKGRUNN

Det er avgjørende for god livskvalitet å ha et trygt hjem. Mange personer med ROP-lidelser er bostedsløse, og stadig flere blir det. Bostedsløshet er samtidig en viktig faktor for psykisk sykdom og rusmiddelmissbruk. Denne kombinasjonen fører til en kraftig økning av sykkelighet og dødelighet hos bostedsløse, og skisserer dermed både et stort folkehelseproblem og en samfunnsøkonomisk byrde. HF er en metode for å etablere et trygt boforhold for disse personer, fremfor å satse på ren behandling som førstelinjetiltak.

HF retter seg mot å sørge for fast bolig for voksne bostedsløse med psykiske lidelser og rusproblematikk, med mål om å skape trygge boforhold koordinert med helse- og sosiale tjenester. Dette gjenspeiles også i regjeringens strategi med å forbedre bolig- og tjenestetilbudet til personer med ROP-lidelser (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021, s. 19). Helse- og omsorgstjenesteloven (2011) presiserer i § 3-7 at kommunene har en særskilt plikt til å hjelpe til med å skaffe boliger til vanskeligstilte som ikke kan ivareta egne interesser. Allerede i 2018 var det 19 kommuner i Norge som har etablert prosjekter basert på Housing First modellen (Barvik & Flåto, 2018, s. 4).

Utfall	Indikator	Antall studier (deltakere)	Tillit til dokumentasjon	Effektestimert (95% KI)	Tolkning
Psykisk helse	Selvrapportert psykisk helse	2 (2553)	Moderat	SMD= 0.07 (-0.19 - 0.33)	Liten effekt
Livskvalitet	Selvrapportert fysisk helse	2 (2553)	Moderat	SMD=0.00 (-0.9 - 0.9)	Uklar effekt
Rusmiddelbruk	Problematisk rusmiddelbruk	2 (921)	Moderat	Ingen forskjell på 24 måneder	Ingen effekt
Bruk av helsetjenester	Innleggelse	2 (1035)	Moderat	IRR=0.76 (0.70 - 0.83)	Stor effekt
	Tid innlagt	3 (1737)	Lav	SMD=-0.14 (-0.41 - 0.14)	Moderat effekt
	Akutt innleggelse	2 (2553)	Lav	IRR=0.63 (0.48 - 0.82)	Svært stor effekt
Stabilisering av bosituasjonen	Fått et trygt hjem	3 (1985)	Lav	RR=2.46(1.58-3.84)	Stor effekt
	Tid bodd i et stabilt hjem	2 (2373)	Lav	SMD=1.24 (0.86 - 1.62)	Stor effekt

KI=Konfidensintervall; SMD=standardisert gjennomsnittsforskjell; IRR=Insidensrateratio; RR=relativ risiko

HVA ER DENNE INFORMASJONEN BASERT PÅ?

I en systematisk oversikt samles, analyseres og vurderes forskning som svarer på et konkret spørsmål. Forfatterne gjorde et systematisk søk i syv aktuelle databaser i mai 2017 og fant fire randomiserte kontrollerte forsøk (RCT) som de inkluderte i oversikten.

Det var totalt 3410 personer fra 16 år som deltok i de inkluderte studiene. Deltakerne var enten bostedsløse eller levde i boliger som var uegnede. De hadde psykiske lidelser, var rusmiddelbrukere eller kronisk syke. De inkluderte studiene hadde en oppfølgingsperiode av brukerne på mellom 18 og 24 måneder. Tre av studiene ble gjennomført i USA, og én i Canada. Publiseringstidsrommet for de inkluderte studiene strekker seg fra 2003 til 2018.

Forfatterne valgte å lage en metaanalyse. Dette er en metode der man slår sammen resultater fra studier med tilstrekkelig like utfallsmål, slik at det er mulig å konkludere med høyere grad av sikkerhet om effektene av et tiltak.

Det er et kunnskapsgrunnlag for HF som et tiltak for å etablere trygge og stabile boforhold, og for å muligens redusere bruk av helsetjenester. HF fører trolig ikke til økt rusmiddelbruk. HF ser ikke ut til å påvirke helsetilstanden på kort sikt, mens effekten over lengre tid er ukjent. Den store effekten på redusert bruk av helsetjenester kan imidlertid være en indikator for en forbedring av helsetilstanden over lengre tid.

Forfatterne har også laget en subgruppeanalyse. Denne har vist at personer fra 50 år opplevde større effekt på selvrapportert psykisk helse, hadde mindre alvorlige psykiske problemer, mindre rusmiddelbruk og bedre livskvalitet enn personer mellom 18 og 49 år. Personer med mindre rusmiddelbruk og mindre alvorlige psykiske problemer opplevde også litt bedre effekt. Personer som er bosatt i nærheten av hverandre i

dedikerte blokker opplevde også større effekt enn de som bor mer spredt når det kommer til psykisk helse, livskvalitet og rusmiddelbruk.

OM DENNE FORSKNINGSSOMTALEN

En forskningsbibliotekar planla et systematisk søk i samarbeid med forskere og oppdragsgiver. Søket etter oppsummert forskning ble gjennomført i januar 2023 og omfattet åtte vitenskapelige databaser og fem referanseklider. Søkestrategiene ble utarbeidet med basis i forskningsspørsmålet og kombinerte tekst- og emneord for tiltaket (Housing First). Vi gikk gjennom 1466 artikler, vurderte metodisk kvalitet og overførbarhet på tre relevante oversikter, og valgte ut den oversikten med best metodisk kvalitet og relevans.

Denne forskningsomtalen er skrevet av Heinz Diehl og Evy G. Steinseide (Høgskulen på Vestlandet), og på oppdrag fra Alver kommune. Gøril Tvedten Jorem (Høgskulen på Vestlandet) utarbeidet søkestrategiene og gjennomførte litteratursøket. Forskningsomtalen danner sammen med en minimetodevurdering et beslutningsgrunnlag for innføring av HF i Alver kommune.

KILDE

Baxter et al. (2019). Effects of Housing First approaches on health and well-being of adults who are homeless or at risk of homelessness: systematic review and meta-analysis of randomised controlled trials. *J Epidemiol Community Health* 2019; 73:379-387.

REFRANSE TIL ANNEN LITTERATUR

1. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021). Alle trenger et trygt hjem. Nasjonal strategi for den boligsosiale politikken (2021- 2024). Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

2. Barvik, H. & Flåto, M. (2018). Housing First i Norge - En oppsummering av kunnskap om Housing First-tiltak i Norge. (Rapport 1) Bolig for velferd.